

Ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.) (wyciąg)

Artykuł 1. [Zakres regulacji; rodzaje spółek]

§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna.

Spółka akcyjna prowadząca działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z 24.4.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873) i niedziałająca w celu osiągnięcia zysku może nabyć status organizacji pożytku publicznego.

(uchwała SN z 13.1.2006 r., III CZP 122/05)

Artykuł 2. [Odesłanie do KC]

W sprawach określonych w art. 1 § 2 nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy KC. Jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy KC stosuje się odpowiednio.

Stosowanie przepisów o uchyleniu się od skutków złożonego oświadczenia woli – dopuszczalność uchylenia się przez współnika spółki handlowej od skutków oświadczenia woli złożonego tej spółce

Teza I (opubl. Legalis):

Potrzeba ochrony przed nieuczciwym zachowaniem uczestnika obrotu gospodarczego, jakim jest współnik (wspólnicy) spółki handlowej, przemawia za zastosowaniem wobec niego przez osobę dotkniętą tą nieuczciwością wszelkich środków, jakie przewiduje prawo. Nie można więc tej osobie odbierać najprostszej możliwości uwolnienia się od skutków złożonego oświadczenia woli, jakim jest na podstawie

przepisów Kodeksu cywilnego uchylenie się od tych skutków przez złożenie odpowiedniego oświadczenia, ze względu na działanie pod wpływem błędu lub zwłaszcza podstęp (art. 88 § 1 w zw. z art. 84 i 86 KC oraz art. 2 KSH).

Teza II (opubl. Biuletyn SN 2017, Nr 5):

Strona może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w wyniku podstępu także wtedy, gdy oświadczenie to dotyczy przystąpienia do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki lub wniesienia wkładów na pokrycie obejmowanych udziałów, w tym praw do nieruchomości (art. 86 KC w zw. z art. 2 KSH).

(*wyrok SN z 2.2.2017 r., I CSK 92/16*)

Stosowanie przepisów KC przy regulacjach dotyczących obrotu akcjami

Skoro umowa spółki przyznająca wspólnikom pierwszeństwo zakupu udziałów nie zawiera żadnych postanowień precyzujących zasady obrotu udziałami, dla pewności obrotu przyjąć trzeba, że obrót ten powinien się odbywać w sposób przewidziany przepisami art. 596 i n. KC. Takie stanowisko, odwołujące się do uregulowania przepisów KC, uzasadnione jest w świetle art. 2 KSH, który to przepis odsyła do stosowania KC w sprawach nieuregulowanych przepisami KSH. Jeśli więc art. 182 KSH zezwala na ograniczenie obrotu udziałami, a sama umowa spółki takie ograniczenie wprowadza, nie precyzując jednocześnie zasad obrotu udziałami, w szczególności zaś w sposób odmienny niż czynią to przepisy KC regulujące prawo pierwokupu, to jedynym logicznym wnioskiem jest, że przyznane wspólnikom prawo pierwszeństwa zakupu udziałów należy utożsamiać z prawem pierwokupu uregulowanym w art. 596 i n. KC.

(*wyrok SA w Katowicach z 9.11.2006 r., I ACa 392/06*)

Umowa opcji jako element spółki z o.o.

Celem gospodarczym opcji *put* nie jest zwykła sprzedaż udziałów dla osiągnięcia zysku, ale przede wszystkim wyjście ze spółki w odpowiednim z punktu widzenia sprzedającego momencie. Odmiennosc konstrukcyjna prawa opcji i roszczenia o zawarcie umowy przyrzeczonej nie przesądza o niedopuszczalności kwalifikacji opcji jako jednostronnie zobowiązującej umowy przedwstępnej.

(*wyrok SN z 11.3.2016 r., I CSK 161/15*)

Granice orzekania o nieważności uchwał

Podstawy stwierdzenia nieważności oraz uchylenia uchwały walnego zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

1. Nie ulega wątpliwości, że stwierdzenie nieważności uchwały mieści się w zakresie spraw dotyczących funkcjonowania spółki w rozumieniu art. 2 KSH, zaś przepis art. 252 KSH wyczerpująco określa podstawę stwierdzenia nieważności uchwały w postaci jej sprzeczności z prawem. Kwestia podstaw, w oparciu o które można domagać się stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia wspólników, nie jest jednolicie postrzegana zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie, a mianowicie sporne jest, czy przesłankę tę może stanowić sprzeczność uchwały z zasadami współżycia społecznego lub to, że uchwała zamierza do obejścia prawa (art. 58 § 1 KC). W tym kontekście należy wskazać, że w myśl art. 2 w zw. z art. 1 § 1 KSH w sprawie tworzenia, organizacji, funkcjonowania, rozwiązywania, łączenia, podziału i przekształcania spółek handlowych w kwestiach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy KC, a jeżeli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej, przepisy KC stosuje się odpowiednio.

2. W świetle art. 249 § 1 KSH podstawą uchylenia uchwały może być po pierwsze – sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami i godzenie w interesy spółki łącznie oraz po drugie – sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami i podjęcie jej w celu pokrzywdzenia wspólnika łącznie.

(wyrok SA w Gdańsku z 9.10.2012 r., V ACa 705/12)

Nierozpoznanie istoty sprawy ze względu na przyjęcie braku interesu prawnego; możliwość zaskarżenia uchwały również w przypadku zawieszenia w prawach członka zarządu

1. Oparcie rozstrzygnięcia sprawy na braku interesu prawnego – podobnie jak przy przyjęciu przedawnienia – bez przeprowadzenia postępowania dowodowego na istotne okoliczności sprawy i bez rozpoznania zasadniczych zarzutów w sprawie, stanowi klasyczny przypadek nierozpoznania istoty sprawy skutkujący uchynieniem zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

2. Tak samo jak w sytuacji odwołania z funkcji członka zarządu, również w przypadku zawieszenia w prawach członka zarządu ma on interes prawny w zaskarżaniu danej uchwały, skoro z zawieszeniem wiąże się niemożność sprawowania tej funkcji.

(wyrok SA w Krakowie z 17.11.2015 r., I ACa 1074/15)

Zobacz również:

– wyrok SN z 29.11.2001 r., V CKN 536/00.

Artykuł 3. [Umowa spółki handlowej]

Przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób.

Brak możliwości żądania stwierdzenia nieważności decyzji w przypadku wadliwości czynności wniesienia wkładu przez wspólnika

Organ właściwy w sprawie obowiązany jest ustalić krąg podmiotowy w sprawie pozwolenia na budowę na podstawie art. 28 ust. 2 ustawy – Prawo budowlane. Przy ustalaniu związany jest przepisami o następstwie prawnym, którego skutkiem prawnym jest utrata interesu prawnego. Ustalając interes prawny sąd nie może wywodzić interesu prawnego z wadliwych czynności wniesienia wkładu (art. 3 KSH), które ma konsekwencje prawne przewidziane przepisami Kodeksu spółek handlowych. Z tych konsekwencji prawnych nie ma podstaw prawnych do wywodzenia interesu prawnego do żądania stwierdzenia nieważności decyzji, przyznającej określonemu podmiotowi uprawnienie na podstawie przepisów materialnego prawa administracyjnego.

(wyrok NSA z 6.2.2019 r., II OSK 602/17)

Usługi świadczone bez wynagrodzenia nie mogą być traktowane jako przychód spółki z nieodpłatnego świadczenia

Jeżeli obowiązki wspólników zostały na nich nałożone w sposób zgodny z przepisem art. 159 KSH, należy uznać, że także służą osiągnięciu wspólnego celu, o którym mowa w art. 3 KSH, a ich wypełnianie przez zobowiązanego do tego wspólnika wynagradzane jest udziałem w zysku spółki. Ta zaś okoliczność nie pozwala uznać, że mamy w sprawie do czynienia ze świadczeniem bez ekwiwalentu, które należy kwalifikować jako przychód i opodatkować.

(wyrok WSA w Warszawie z 31.1.2014 r., III SA/Wa 1083/13)

Niemożliwość osiągnięcia przez wspólników celu spółki jako ważna przyczyna uzasadniająca rozwiązanie spółki przez sąd

Celem każdej spółki handlowej zarówno osobowej, jak i kapitałowej, podobnie zresztą jak każdej korporacji, czyli zrzeszenia osób, jest dążenie do osiągnięcia wspólnego celu (art. 3 KSH). Chodzi tu zresztą nie tylko o cel gospodarczy, ale również społeczny, zaś podstawową cechą każdej spółki jest idea współdziałania wspólników (akcjonariuszy). Wspólnicy spółki z o.o. powinni dążyć do osiągnięcia

wspólnego celu w całym okresie jej istnienia. Konsekwentnie więc sytuacja, gdy osiągnięcie celu spółki stało się niemożliwe, została w ustawie wskazana jako podstawowa „ważna przyczyna” rozwiązania spółki przez sąd (art. 271 pkt 1 KSH). W piśmiennictwie podkreśla się, że niemożność osiągnięcia celu spółki może być spowodowana konfliktem istniejącym między wspólnikami, gdy skutek tarć między dwiema grupami wspólników o zrównoważonej liczbie głosów nie jest możliwe podejmowanie uchwał, co utrudnia prawidłowe funkcjonowanie spółki.

(wyrok SN z 10.4.2008 r., IV CSK 20/08)

Dopuszczalność zawarcia w umowie spółki wzajemnych zobowiązań wspólników. Charakter takich zapisów

Umowa spółki kreuje stosunek cywilnoprawny i jest umową cywilnoprawną, zawierającą cechy szczególne, właściwe dla regulacji prawa handlowego. Nie zmienia to jednak tego, że jest to umowa zawierająca oświadczenia woli i jak każda czynność prawna podlega wykładni, stosownie do reguły określonej w art. 65 KC (...).

Nie można wykluczyć sytuacji, w której w umowie spółki zawarte są także inne postanowienia, określające zobowiązania wspólników wobec siebie, a nie wobec spółki. Takie postanowienia nie są z reguły integralną częścią umowy spółki, mogą stanowić część odrębnej umowy, jednak z różnych względów zamieszczane są w tym samym dokumencie. Strony mają bowiem – co do zasady – swobodę w wyborze formy, w jakiej oświadczenie woli zostaje wyrażone (art. 60 KC). Postanowienia takie, jak każde postanowienie umowne, podlegają ocenie w świetle art. 65 i 353¹ KC, przy czym do takich postanowień nie mają zastosowania ograniczenia określone w art. 304 § 3 i 4 KSH.

(wyrok SN z 20.4.2011 r., I CSK 391/10)

Głosa aprobująca:

– J. Dubiński, MoP 2012, Nr 5, s. 273 i n.

Zobacz również:

- postanowienie SN z 28.4.1997 r., II CKN 133/97;
- wyrok SA w Białymstoku z 23.4.2014 r., I ACa 26/14 – tezy do art. 163.

Artykuł 4. [Słowniczek]

§ 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) spółka osobowa – spółkę jawną, spółkę partnerską, spółkę komandytową i spółkę komandytowo-akcyjną;**
- 2) spółka kapitałowa – spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, prostą spółkę akcyjną i spółkę akcyjną;**
- 3) spółka jednoosobowa – spółkę kapitałową, której wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza;**

- 4) spółka dominująca – spółkę handlową w przypadku, gdy:**
 - a) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - b) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - c) jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - d) członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) albo spółdzielni (spółdzielni zależnej), lub**
 - e) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej albo na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami, lub**
 - f) wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej, w szczególności na podstawie umów określonych w art. 7,**
- 5) spółka powiązana – spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej,**
- 6) spółka publiczna – spółkę w rozumieniu przepisów o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych,**
- 7) instytucja finansowa – bank, fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych, alternatywną spółkę inwestycyjną zarządzaną przez zarządzającego ASI w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, prowadzącego działalność na podstawie zezwolenia oraz takiego zarządzającego, zakład ubezpieczeń, zakład reasekuracji, towarzystwo emerytalne, fundusz emerytalny lub dom maklerski, mające siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej albo w państwie należącym do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),**
- 8) rejestr – rejestr przedsiębiorców,**
- 9) głosy – głosy „za”, „przeciw” lub „wstrzymujące się” oddane podczas głosowania w sposób zgodny z ustawą, umową albo statutem spółki,**
- 10) bezwzględna większość głosów – więcej niż połowę głosów oddanych,**
- 11) sprawozdanie finansowe – sprawozdania finansowe w rozumieniu przepisów o rachunkowości,**

- 12) wzorzec umowy – wzorzec umowy spółki udostępniony w systemie teleinformatycznym,
- 13) (*uchylony*)
- 14) postanowienia zmienne umowy – postanowienia umowy spółki zawartej przy wykorzystaniu wzorca umowy, które zgodnie z wzorcem mogą być modyfikowane przez wybór odpowiednich wariantów poszczególnych postanowień albo przez wprowadzenie odpowiednich danych w określone pola wzorca, umożliwiające ich wprowadzenie,
- 15) spółka, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy – spółkę, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, z wyłączeniem spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca, której umowa została zmieniona w inny sposób niż przy wykorzystaniu wzorca.

§ 2. Ilekroć w ustawie mowa jest o „umowie spółki”, należy przez to rozumieć także akt założycielski sporządzony przez jedynego wspólnika albo akcjonariusza spółki kapitałowej.

§ 2¹. Ilekroć w niniejszej ustawie, z wyłączeniem art. 300⁵²–300⁶⁷, albo odrębnej ustawie mowa jest o zarządzie lub członku zarządu spółki, w przypadku prostej spółki akcyjnej, w której powołano radę dyrektorów, należy przez to rozumieć, odpowiednio, radę dyrektorów lub dyrektora.

§ 2². Ilekroć w niniejszej ustawie mowa jest o:

- 1) udziale akcjonariusza w kapitale zakładowym spółki – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć stosunek liczby akcji przysługujących temu akcjonariuszowi do liczby wszystkich akcji wyemitowanych w tej spółce;
- 2) wpisie zmiany wysokości kapitału zakładowego do rejestru – w przypadku prostej spółki akcyjnej należy przez to rozumieć wpis zmiany liczby akcji do rejestru;

§ 3. W przypadku gdy dwie spółki handlowe dysponują wzajemnie większością głosów obliczoną zgodnie z § 1 pkt 4 lit. a, za spółkę dominującą uważa się spółkę handlową, która posiada większy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki (spółki zależnej). W przypadku gdy każda ze spółek handlowych posiada równy procent głosów na zgromadzeniu wspólników albo walnym zgromadzeniu drugiej spółki, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę, która wywiera wpływ na spółkę zależną także na podstawie powiązania przewidzianego w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 4. W przypadku gdy stosując kryteria przewidziane w § 3, nie można ustalić stosunku dominacji i zależności między dwiema spółkami handlowymi, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę handlową, która może wywierać wpływ na inną spółkę na podstawie większej liczby powiązań, o których mowa w § 1 pkt 4 lit. b–f.

§ 5. W przypadku niemożności ustalenia na podstawie § 3 i 4, która ze spółek jest spółką dominującą, obie spółki są spółkami wzajemnie dominującymi i zależnymi.

Spółka komandytowa jako spółka osobowa

Przepis art. 4 § 1 pkt 1 KSH, wymienia podmioty zaliczone do kategorii spółek osobowych (spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa i spółka koman-

dytowo-akcyjna), zatem polski ustawodawca konsekwentnie traktuje spółkę komandytową jako spółkę osobową. Uwzględniając obowiązujące przepisy prawa unijnego oraz prawa krajowego stwierdzić należy, że polska spółka komandytowa, jako niespełniająca kryteriów spółki kapitałowej, nie podlega przepisom dyrektywy Rady 2008/7/WE z 12.2.2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (Dz.Urz. UE L Nr 46 z 21.2.2008 r., s. 11). W świetle natomiast przepisów prawa krajowego nie ma podstaw prawnych do nieobejmowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych wniesienia lub podwyższenia wkładów do tej spółki.

(wyrok WSA w Szczecinie z 21.2.2018 r., I SA/Sz 1040/17)

Ustawowa definicja głosu i bezwzględnej większości a przebieg zgromadzenia wspólników

Ustalony sposób głosowania na zgromadzeniu wspólników nie może ograniczać wykonywania uprawnień wspólnika wynikających z udziału.

(wyrok SN z 24.6.2005 r., V CK 779/04)

Z uzasadnienia:

1. Głos na zgromadzeniu wspólników polega na tym, że wspólnik powinien mieć możliwość wyrażenia woli tak, aby mógł głosować za uchwałą, przeciw niej lub wstrzymać się od głosu.
2. Jeżeli przyjęte zasady głosowania na zgromadzeniu wspólników (...) nie stwarzały dla pełnomocnika powódki możliwości wyrażenia w ten sposób swojej woli, a tylko mógł on głosować za zgłoszoną kandydaturą, to należy uznać, iż nie tylko zostały naruszone wspomniane przepisy KSH, ale w istocie naruszono w ten sposób także art. 242 KSH, gdyż ograniczono prawo głosu powodowej spółki, związane z posiadanymi przez nią udziałami.
3. Przewodniczący zgromadzenia wspólników nie ma prawa do decydowania, czy osobie zgłoszonej jako kandydat do zarządu przysługuje bierne prawo wyborcze. Tylko w sytuacjach wyjątkowych i w istocie jednoznacznych (np. zgłoszenia małoletniego czy osoby prawnej) przewodniczący mógłby odmówić poddania takiego kandydata pod głosowanie.
4. Gdy pomiędzy wspólnikami istnieje spór co do tego, czy zgłoszony kandydat może być członkiem zarządu, przewodniczący nie ma prawa odmówić poddania pod głosowanie zgłoszonej kandydatury. O tym, czy zgłoszony kandydat może być wybrany do zarządu, rozstrzygnąć bowiem może ostatecznie sąd, gdyby uchwała o jego wyborze do zarządu została zaskarżona. Takie zachowanie przewodniczącego zgromadzenia wspólników także w istocie ogranicza uprawnienia korporacyjne wspólnika składające się na jego udział.

Artykuł 5. [Ogłaszanie dokumentów, organ publikacyjny]

§ 1. Dokumenty i informacje o spółce kapitałowej oraz spółce komandytowo-akcyjnej wymagają ogłoszenia lub złożenia dokumentu lub informacji do sądu rejestrowego, z uwzględnieniem przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym.

§ 2. Ogłoszeniu podlegają również informacje o osiągnięciu lub utracie przez spółkę handlową pozycji dominującej w spółce akcyjnej. Statut może przewidywać, że zamiast ogłoszenia wystarczy zawiadomić wszystkich akcjonariuszy listami poleconymi.

§ 3. Wymagane przez prawo ogłoszenia pochodzące od spółki są publikowane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Umowa spółki albo statut może nałożyć obowiązek ogłoszenia również w inny sposób.

§ 4. Złożenie przez spółkę wniosku o ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym o zdarzeniu podlegającym obowiązkowi publikacji zgodnie z § 2 powinno być dokonane w terminie dwóch tygodni od zajścia zdarzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Harmonizacja art. 5 KSH z przepisami UE

Obowiązek ogłaszania wpisów do Rejestru w MSiG mieści się w ramach wymogu ogłaszania dokumentów i informacji o spółce kapitałowej oraz spółce komandytowo-akcyjnej – wprowadzonego art. 5 § 1 KSH. Przepis ten z kolei jest wyrazem harmonizacji KSH z przepisami UE, w szczególności z pierwszą dyrektywą z 9.3.1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek, w rozumieniu art. 58 ak. 2 Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich (68/151 EWG) (Dz.Urz. WE L Nr 65 z 14.3.1968 r., s. 8 ze zm.) Jak wynika z preambuły tego aktu, Rada Wspólnot Europejskich miała na uwadze, że koordynacja przepisów prawa krajowego dotyczących jawności, ważności zobowiązań spółek oraz ich nieważności ma szczególne znaczenie, w szczególności w celu zapewnienia ochrony interesów osób trzecich; że ochrona osób trzecich musi być zapewniona w drodze przepisów ograniczających w możliwie najszerszym zakresie przyczyny nieważności zobowiązań zaciągniętych w imieniu spółki oraz że w celu zapewnienia pewności prawnej w stosunkach między spółką a osobami trzecimi, jak też między współnikami, niezbędne staje się ograniczenie przypadków nieważności oraz retroaktywnego skutku orzeczenia nieważności i ustalenie krótkiego terminu dla sprzeciwu osoby trzeciej wobec takiego orzeczenia.

(postanowienie NSA z 15.12.2010 r., II GSK 1407/10)

Artykuł 6. [Spółka dominująca i zależna]

§ 1. Spółka dominująca ma obowiązek zawiadomić spółkę kapitałową zależną o powstaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji albo udziałów spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

§ 2. Nabycie lub wykonywanie praw z akcji albo udziałów przez spółkę albo spółdzielnię zależną uważa się za nabycie albo wykonywanie praw przez spółkę dominującą.

§ 3. Uchwała zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem § 1, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

§ 4. Akcjonariusz, wspólnik, członek zarządu albo rady nadzorczej spółki kapitałowej może żądać, aby spółka handlowa, która jest wspólnikiem albo akcjonariuszem w tej spółce, udzieliła informacji, czy pozostaje ona w stosunku dominacji lub zależności wobec określonej spółki handlowej albo spółdzielni będącej wspólnikiem, albo akcjonariuszem w tej samej spółce kapitałowej. Uprawniony może żądać również ujawnienia liczby akcji lub głosów albo liczby udziałów lub głosów, jakie spółka handlowa posiada w spółce kapitałowej, o której mowa w zdaniu pierwszym, w tym także jako zastawnik, użytkownik lub na podstawie porozumień z innymi osobami. Żądanie udzielenia informacji oraz odpowiedzi powinny być złożone na piśmie.

§ 5. Odpowiedzi na pytania określone w § 4 należy udzielić uprawnionemu oraz właściwej spółce kapitałowej w terminie dziesięciu dni od dnia otrzymania żądania. Jeżeli żądanie udzielenia odpowiedzi doszło do adresata później niż na dwa tygodnie przed dniem, na który zwołano zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie, bieg terminu do jej udzielenia rozpoczyna się w dniu następującym po dniu, w którym zakończyło się zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie. Od dnia rozpoczęcia biegu terminu udzielenia odpowiedzi do dnia jej udzielenia zobowiązana spółka handlowa nie może wykonywać praw z akcji albo udziałów w spółce kapitałowej, o której mowa w § 4 zdanie pierwsze.

§ 6. Przepisy § 1, 2, 4 i 5 stosuje się odpowiednio w razie ustania stosunku zależności. Obowiązki określone w tych przepisach spoczywają na spółce, która przestała być spółką dominującą.

§ 7. Przepisy § 1–6 nie naruszają przepisów odrębnych ustaw dotyczących obowiązku zawiadomienia o nabyciu akcji, udziałów lub o uzyskaniu pozycji dominującej w spółce handlowej albo spółdzielni. W razie zbiegu przepisów, które nie mogą być stosowane łącznie, stosuje się przepisy tej ustawy, która przewiduje surowsze obowiązki lub sankcje.

Nieвозможность wykonywania praw z akcji; uprawnienie przewodniczącego walnego zgromadzenia do decydowania o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu

1. Wąska interpretacja art. 6 § 5 zd. 3 KSH, utożsamiająca przewidzianą w nim sankcję z wyłączeniem możliwości wykonywania prawa głosu, jest sprzeczna z jego literalną treścią. W przepisie jest wszak mowa o niemożliwości „wykonywania praw z akcji”, czyli nie tylko „wykonywania prawa głosu” (jak w art. 6 § 1 KSH), lecz – zgodnie z trafnym poglądem panującym w doktrynie – wykonywania wszystkich praw udziałowych (w tym prawa uczestnictwa w zgromadzeniu udziałowców, prawa żądania informacji od zarządu spółki czy też prawa zaskarżenia uchwały).

2. W sytuacji, w której istnieje spór co do tego, czy akcjonariusz otrzymał z odpowiednim wyprzedzeniem skierowane do niego zapytanie, o którym mowa w art. 6 § 4 KSH, oraz czy akcjonariusz, który z takim zapytaniem wystąpił, był do tego uprawniony, nie ma podstaw do tego, aby zarząd spółki oraz przewodniczący walnego zgromadzenia sami mogli decydować o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli członkowie zarządu lub uczestnicy walnego zgromadzenia uważają, że akcjonariusz nie mógł skutecznie uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, chociaż spełniał warunki formalne uczestnictwa, jedyną drogą kwestionowania prawa do udziału w walnym zgromadzeniu jest zaskarżanie uchwał podjętych z jego udziałem. W sytuacjach spornych ryzyko związane z błędnym niedopuszczeniem akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu jest większe niż w razie błędu przeciwnego: o ile bowiem przyjmuje się, iż uchwała podjęta bez udziału bezpodstawnie wyłączonego akcjonariusza jest sprzeczna z prawem w rozumieniu art. 425 § 1 KSH, o tyle uznaje się, że udział w głosowaniu akcjonariusza pozbawionego możliwości wykonywania praw z akcji nie powoduje nieważności uchwały w przypadkach określonych w art. 6 § 3 KSH (stosowanym *per analogiam*).

3. Niezależnie od dyskusyjności możliwości wyróżnienia i szczególnej oceny kategorii przypadków „oczywistych”, w ramach których przewodniczący walnego zgromadzenia powinni mieć (na podstawie art. 410 KSH) kompetencję do decydowania o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu, nie powinno być wątpliwości, że tego rodzaju przypadek nie zachodzi wówczas, gdy podstawą decyzji przewodniczącego o niedopuszczeniu akcjonariusza do udziału w zgromadzeniu na podstawie art. 6 § 5 zd. 3 KSH było jedynie zawiadomienie pochodzące od innego akcjonariusza, o bezskutecznym skierowaniu w dość odległej przeszłości żądania udzielenia informacji określonych w art. 6 § 4 KSH, a adresatowi żądania (i sankcji) nie zapewniono odpowiedniej możliwości ustosunkowania się do tego zarzutu.

(wyrok SN – Izba Cywilna z 14.2.2019 r., IV CSK 57/18)

Wpływ spółki na jej strukturę kapitałową

Sąd zauważa natomiast, że spółka prawa handlowego nie ma w świetle przepisów KH prawnych możliwości dochodzenia od swojego właściciela (udziałowca w 100%) rozporządzenia kapitałem spółki wg ustalonych celów, jakie winna lub zamierza zrealizować. Nie można więc od niej wymagać, żeby przekształciła swoją strukturę kapitałową, gdyż z formalnego punktu widzenia nie ma na to wpływu. Taką decyzję mógł podjąć tylko podmiot, do którego należały udziały.

(*wyrok NSA z 3.9.2001 r., II SA 1563/00*)

Charakter obowiązku akcjonariusza wynikającego z art. 6 KSH

Przepis art. 6 KSH nakłada na akcjonariusza obowiązek informacyjny, którego niespełnienie wiąże się z sankcją powstającą *ex lege* w postaci zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji. Powyższy obowiązek nie stanowi dobrowolnie zaciągniętego zobowiązania, lecz zbliżony jest do norm o charakterze publicznoprawnym, mających na celu ochronę interesów spółki.

(*postanowienie SN – Izba Cywilna z 26.1.2011r., IV CSK 284/10*)

Artykuł 7. [Umowa o zarządzanie spółką zależną]

§ 1. W przypadku zawarcia między spółką dominującą a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę, złożeniu do akt rejestrowych spółki zależnej podlega wyciąg z umowy zawierający postanowienia, które określają zakres odpowiedzialności spółki dominującej za szkodę wyrządzoną spółce zależnej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy oraz zakres odpowiedzialności spółki dominującej za zobowiązania spółki zależnej wobec jej wierzycieli.

§ 2. Ujawnieniu podlega także okoliczność, że umowa nie reguluje lub wyłącza odpowiedzialność spółki dominującej, o której mowa w § 1.

§ 3. Zgłoszenia do sądu rejestrowego okoliczności wymagających ujawnienia zgodnie z § 1 i 2 dokonuje zarząd spółki dominującej lub spółki zależnej albo wspólnik prowadzący sprawy spółki dominującej lub spółki zależnej. Niezgłoszenie okoliczności wymagających ujawnienia w terminie trzech tygodni od dnia zawarcia umowy powoduje nieważność postanowień ograniczających lub wyłączających odpowiedzialność spółki dominującej wobec spółki zależnej lub jej wierzycieli.

Opodatkowanie przychodów z umowy o zarządzanie zawartej pomiędzy dwiema spółkami

Jeżeli stroną umowy o zarządzanie jest spółka jawna, a nie wspólnik, to ona jest stroną wykonującą czynności zleczone i to ona otrzymuje z tego tytułu wynagrodze-

nie. Przychody wspólników spółki jawnej, która zarządza inną spółką, mogą podlegać opodatkowaniu podatkiem liniowym.

(wyrok WSA w Gliwicach z 19.5.2009 r., I SA/Gl 35/09)

Artykuł 7¹. [Zawarcie umowy spółki lub dokonanie innych czynności z wykorzystaniem wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym]

§ 1. Jeżeli przepis ustawy tak stanowi, zawarcie umowy spółki lub wykonanie innej czynności dotyczącej spółki może nastąpić także przy wykorzystaniu wzorca umowy lub innych wzorców udostępnionych w systemie teleinformatycznym.

§ 2. Czynności, o których mowa w § 1, są wykonywane w systemie teleinformatycznym za pośrednictwem konta, o którym mowa w art. 126 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego, służącego do wnoszenia pism procesowych w postępowaniu rejestrowym.

Artykuł 8. [Zdolność; firma]

§ 1. Spółka osobowa może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana.

§ 2. Spółka osobowa prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą.

Spółka osobowa a sytuacja prawna wspólników; pozwolenie na budowę a interes prawny wspólników

1. Zgodnie z art. 8 KSH, spółki osobowe są podmiotami prawa, mają zatem zdolność prawną. Spółka jawna jest spółką osobową (art. 22 ust. 1 KSH). Z tego wynikają określone konsekwencje prawne polegające przede wszystkim na tym, że należy ją traktować jako osobny od wspólników podmiot.

2. Z artykułu 28 KSH regulującego majątek spółek nie ma podstaw do wyprowadzenia interesu prawnego wspólników do wniesienia odwołania od decyzji w sprawie stwierdzenia w części nieważności decyzji o pozwoleniu na budowę i odmawiającej w pozostałym zakresie stwierdzenia jej nieważności. Mienie wniesione jako wkład do spółki w czasie jej powstawania i istnienia spółki jest majątkiem spółki, a nie jej wspólników. Nie można zatem na tej podstawie wyprowadzić interesu prawnego wspólników.

(wyrok NSA z 6.2.2019 r., II OSK 1101/17)

Spółka osobowa jako podmiot postępowania procesowego

Z przepisu art. 8 § 1 KSH w powiązaniu z art. 33¹ § 1 KC wynika wyraźnie, że spółka jawna jest odrębnym od wspólników podmiotem procesowym, wobec czego proces spółki jawnej nie jest równocześnie procesem jej wspólników.

(postanowienie NSA z 3.11.2011 r., I FZ 268/11)

Z uzasadnienia:

1. Zgodnie z art. 8 § 1 KSH spółka jawna posiada zdolność sądową (może pozywać i być pozywana).
2. Prawo do reprezentacji spółki jawnej obejmuje w świetle art. 29 § 1 KSH wszelkie czynności sądowe i pozasądowe.
3. Wzajemne, osobiste relacje wspólników spółki nie mogą usprawiedliwiać braku działań tego podmiotu w stosunkach zewnętrznych.

Spółka osobowa jako podmiot uprawniony do uzyskania przekształcenia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w prawo własności

Zgodzić się należy ze stroną skarżącą, że przepisy art. 1 ust. 1 i 3 ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości należy stosować, mając na uwadze treść art. 33¹ KC. Przepis ten nakazuje bowiem odpowiednie stosowanie przepisów o osobach prawnych do jednostek organizacyjnych, którym ustawa przyznaje zdolność prawną (...). Posługując się argumentami wykładni celowościowej, wskazać bowiem należy, że brak jest racjonalnych podstaw do wyłączenia spółek osobowych, w tym spółek komandytowych z zakresu działania ustawy o przekształceniu.

(wyrok WSA w Gliwicach z 3.4.2014 r., II SA/GI 1825/13)

Spółka komandytowa – umowa z własnym wspólnikiem

Spółka komandytowa, zawierając umowę ze swoim wspólnikiem, nie kontraktuje z samym sobą, gdyż spółka ta posiada prawną, korporacyjną i majątkową odrębność od podmiotów posiadających w niej udziały.

(wyrok NSA z 26.5.2015 r., II FSK 995/13)

Przedstawienie do potrącenia wierzytelności spółki przez wspólnika swojemu wierzycielowi

Spółka jawna jest odrębnym podmiotem prawa, mającym zdolność prawną, zdolność do czynności prawnych, zdolność sądową, swój własny, niezależny od

wspólników majątek i jest od nich wyodrębniona również organizacyjnie. Wspólnik nie może przedstawić do potrącenia wierzytelności spółki swojemu wierzycielowi. Brak podstaw do dochodzenia roszczeń spółki jawnej wobec jej dłużników przez jednego z jej wspólników na swoją rzecz.

(wyrok SA we Wrocławiu z 20.11.2012 r., I ACa 1180/12)

Spółka osobowa jako strona postępowania podatkowego i jako podatnik

Skoro właścicielem nieruchomości jest spółka jawna, to ona – jako podatnik – jest stroną postępowania podatkowego, prowadzonego na podstawie przepisów OrdPU w sprawie określenia wysokości zobowiązania w podatku od nieruchomości i to na jej adres winny być kierowane wydane w toku tego postępowania rozstrzygnięcia.

(wyrok WSA w Gliwicach z 16.9.2009 r., I SA/Gl 1170/08)

Z uzasadnienia:

1. Co do zasady, przez stronę postępowania podatkowego, zgodnie z art. 133 OrdPU, należy rozumieć podatnika, płatnika, inkasenta lub ich następcę prawnego, a także osoby trzecie, o których mowa w art. 110–117a, które z uwagi na swój interes prawny żądają czynności organu podatkowego, do której czynność organu podatkowego się odnosi, lub której interesu prawnego działanie organu podatkowego dotyczy.
2. Jednak ustawowa definicja podatnika podatku od nieruchomości, a w konsekwencji strony postępowania prowadzonego w sprawie wymierzenia tego podatku, jest zawarta w art. 3 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych. Podatnikami podatku od nieruchomości są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, w tym spółki nieposiadające osobowości prawnej, będące m.in. właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, z zastrzeżeniem ust. 3 (art. 3 ust. 1 pkt 1).
3. Spółki osobowe prawa handlowego (w tym spółka jawna) mogą nabywać we własnym imieniu prawa majątkowe, mogą też być właścicielem nieruchomości.
4. Skoro zatem właścicielem nieruchomości jest spółka jawna, to ona – jako podatnik – jest stroną postępowania podatkowego, prowadzonego na podstawie przepisów OrdPU w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości i to na jej adres winny być kierowane wydane w toku tego postępowania rozstrzygnięcia.